

Blik op: versterking van de culturele sector

Inleiding

Subsidie voor kunst en cultureel erfgoed is niet langer meer vanzelfsprekend. De cultuursector staat als gevolg van bezuinigingen onder zware druk. Het is aan overheden om meer duidelijkheid te scheppen over hoe bezuinigingen de komende jaren zullen worden ingevuld. Het is daarnaast aan culturele instellingen om subsidies niet langer meer als vanzelfsprekend te beschouwen en ondernemender te worden. In deze notitie, die zowel bedoeld is voor gemeenten als culturele instellingen, worden relevante achtergronden beschreven en worden mogelijke strategieën geschetst.

Bezuinigingen op cultuur

Beleid rijksoverheid

Het kabinet staat voor een omslag in het cultuurbeleid. Deze is volgens het kabinet nodig, omdat onze samenleving is veranderd en het cultuurbeleid niet langer in de pas loopt. De overheid treedt te veel op als financier en bij de verlening van subsidies is nu te weinig aandacht voor publiek en ondernemerschap. Het kabinet wil dat culturele instellingen en kunstenaars ondernemender worden en een groter deel van hun inkomsten zelf werven. Culturele instellingen moeten minder afhankelijk van de overheid worden en daardoor flexibeler en krachtiger worden. Daarom bezuinigt het kabinet op cultuur. Het gaat om een bezuiniging van 200 miljoen euro, waarvan circa 125 miljoen op de culturele basisinfrastructuur: de culturele instellingen en de fondsen die een directe subsidie van het rijk ontvangen (Ministerie van OCW 2011).

Het kabinet zet in deze beleidsperiode in op de volgende prioriteiten (Ministerie van OCW 2011):

- Internationalisering, waarbij het economische belang meer centraal staat door verbanden tussen cultuur, handel en economie te benadrukken.
- Cultuureducatie, die kinderen en jongeren in aanraking brengt met de rijkdom van cultuur en hun creativiteit en historisch bewustzijn stimuleert.
- Vernieuwing en talent op het gebied van kunstvakonderwijs, grote instellingen en fondsen, waarbij het gaat om kansrijke initiatieven die nog niet bij een breed publiek bekend zijn en die anders niet zouden bestaan.
- Geven aan cultuur: het kabinet wil donaties aan cultuur stimuleren.

Om voor rijksfinanciering in aanmerking te komen stelt het kabinet de volgende voorwaarden (Ministerie van OCW 2011):

- Publiek: het bereik van een breed samengesteld publiek (achtergrond, interesse, leeftijd en opleiding).
- Ondernemerschap: elke instelling of individuele kunstenaar moet de komende tijd, nog meer dan voorheen, werk maken van ondernemerschap. Instellingen zullen een groter aandeel eigen inkomsten realiseren.
- Participatie en educatie: elke instelling in de basisinfrastructuur moet toegankelijk zijn voor kinderen en jongeren. Daarbij moet samenwerking worden gezocht met het onderwijs.

- (Inter)nationale betekenis: het aanbod of de collectie van de instelling moet van (inter)nationaal belang zijn.
- Focus op kernpunten in de vier regio's (Noord, Zuid, Oost en West) en de grote steden (Amsterdam, Rotterdam en Den Haag).

Beleid provincie Zuid-Holland

Al bij aanvang van de collegeperiode 2007-2011 heeft de provincie aangegeven zich te bezinnen op de eigen rol en positie (provincie Zuid-Holland 2008). Zuid-Holland wil een krachtige en uitvoeringsgerichte provincie zijn met minder regels en procedures dan in de huidige beleidsperiode. De provincie wil zich daarbij concentreren op hoofdtaken en gaat uit van het beginsel 'gemeentelijk wat gemeentelijk kan, provinciaal wat provinciaal moet'. De onderwerpen waarmee de provincie zich bezighoudt, worden niet ingegeven door hun maatschappelijke belang, maar door de vraag of de provincie als middenbestuur een eigen verantwoordelijkheid en een toegevoegde waarde heeft. Hiervoor is het programma Provincie Nieuwe Stijl (PNS) gestart. Cultuureducatie wordt hierbij primair gezien als een verantwoordelijkheid van de gemeenten.

In 'Zuid-Holland verbindt en geeft ruimte. Hoofdlijnenakkoord 2011-2015', hebben Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland aangegeven zich te gaan richten op:

- het behoud van het cultureel (historisch) erfgoed (waaronder monumenten zoals molens en landgoederen, monumentale complexen zoals Kinderdijk en de Limes en de uitvoering van de wettelijke taken op het gebied van monumentenzorg en archeologie);
- het afbouwen van de autonome taken rond cultuurparticipatie en -educatie, toerisme en sport;
- het beëindigen de provinciale themajaren na 2012;
- het beëindigen van de 1 procent regeling voor de inpassing van kunst en cultuur bij infrastructuurprojecten als afzonderlijke regeling.

(Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland 2011).

Voor een groot aantal provinciale cultuurinstellingen betekent dit dat zij vanaf 2012 geconfronteerd zullen worden met bezuinigingen. De provincie is bereid een (virtuele) basisvoorziening te financieren, die vanuit een tweedelijnsrol gemeenten ondersteuning biedt. Voorwaarde daarbij is dat er voor deze basisvoorziening draagvlak moet zijn bij gemeenten, zich uitend in de bereidheid om op termijn bij deze voorziening tegen betaling diensten in te kopen (provincie Zuid-Holland 2011).

Gemeentelijke bezuinigingen

De DSP-groep heeft in het voorjaar van 2011 onderzocht in hoeverre gemeenten voornemens zijn te gaan bezuinigen op de kunst- en erfgoedvoorzieningen. Van de 41 gemeenten in Zuid-Holland die hebben deelgenomen aan dit onderzoek, geven 29 aan de komende jaren waarschijnlijk te gaan bezuinigen op cultuur (Bogaart, Van der Horst 2011). Op welke sectoren bezuinigd gaat worden, is veelal nog niet duidelijk. Op het moment van het onderzoek van de DSP-groep waren veel bezuinigingsplannen van gemeenten nog niet concreet.

Een snelle scan door het Tympaan Instituut van gemeentelijke programmabegrotingen voor de komende jaren laat voor Zuid-Holland zien dat gemeenten cultuur belangrijk vinden, met name voor de aantrekkelijkheid van de leefomgeving en het toerisme, vanuit het oogpunt van participatie en sociale cohesie. Er is vooral veel aandacht voor cultuureducatie. Gemeenten gaan weliswaar bezuinigen op cultuur, maar hebben nog geen duidelijke keuzen gemaakt over hoe en waarop precies bezuinigd zal gaan worden. Gemeenten verwachten dat daarover in 2012 meer duidelijkheid is. Er wordt naar oplossingen voor de bezuinigingen gezocht door onder meer te kijken naar mogelijkheden voor het optimaliseren van de netwerkstructuur (bijvoorbeeld sa-

menwerking tussen/fusie van instellingen binnen de gemeente) en mogelijkheden voor samenwerking met buurgemeenten.

Uitdagingen voor de cultuursector

In de bijeenkomst 'Hetzelfde spel, andere regels van Kunsten '92' schetste LAgrou een aantal uitdagingen voor de cultuursector (LAgrou/Kunsten '92 2011). Op de eerste plaats is er sprake van culturele overdaad. Het aanbod aan cultuur groeit nog steeds in de hele sector, zowel wat betreft opleiding, productie als presentatie. Doordat het aanbod groeit, maar het publieksbereik tegelijkertijd redelijk constant blijft, daalt per saldo de bezetting per instelling. Een ander probleem is dat budgetten versnipperd worden ingezet als gevolg van te veel en te kleine instellingen. Er is ook weinig samenwerking tussen culturele instellingen. Zij zijn vooral op zichzelf gericht, terwijl met afstemming en krachtenbundeling voordeel valt te behalen. Tot slot speelt het publiek een rol: er is weinig animo om meer te betalen voor entree en het is de vraag in hoeverre het publiek bereid is (verder) te reizen voor regulier aanbod.

Volgens LAgrou zijn er veel mogelijkheden om de sector duurzaam te versterken en is het mogelijk met minder aanbod meer publiek te bereiken.

Strategieën

Wat kunnen gemeenten doen?

Er zijn verschillende mogelijkheden voor gemeenten voor de manieren waarop ze efficiënt kunnen omgaan met schaarse middelen (LAgrou/Kunsten '92 2011):

- Algemeen bezuinigen. Met een generieke subsidiekorting kunnen cultuurinstellingen zelf bepalen waarop ze gaan bezuinigen. Tegelijkertijd zorgt deze methode van bezuinigen ervoor dat elke culturele instelling wordt verzwakt.
- Gericht bezuinigen. Gemeenten bepalen wie moet bezuinigen, op welke sector en aan welke criteria moet worden voldaan om wel subsidie te kunnen krijgen. Voordeel is een sterkere sector, met een duidelijk cultureel profiel van de gemeente. Mogelijk wordt het aanbod wel minder pluriform. Tegelijkertijd vereist dit een visie van de gemeente op de sector (cultuurbeleid).
- Samenwerken/fuseren. Dit kan plaatsvinden binnen één gemeente (bijvoorbeeld één back-office voor meerdere cultuurinstellingen of het fuseren van instellingen) of tussen regiogemeenten. Dit zorgt voor meer efficiency en afstemming, tegelijkertijd doet dit afbreuk aan de culturele identiteit van de instelling of de gemeente.
- Sector versterken. De gemeente stimuleert culturele instellingen onder meer tot betere marketing en cultureel ondernemerschap. Daarnaast worden het bedrijfsleven en de maatschappelijke organisaties gestimuleerd tot het doen van schenkingen aan kunstenaars en culturele instellingen.
- Aansluiting zoeken. De gemeente laat culturele activiteiten aansluiten bij actualiteiten (zoals herdenkingen en evenementen) en maakt cultuur meer zichtbaar (in de stad, op locatie, in de openbare ruimte et cetera). Dit draagt onder meer bij aan een positiever beeld van cultuur en meer publieksbereik.

Een belangrijke beleidstrend op het gebied van cultuurparticipatie is dat instellingen steeds nadrukkelijker worden afgerekend op hun prestaties en de mate waarin die prestaties bijdragen aan maatschappelijk gewenste effecten: in vakjargon evidence-based policy. Het kan daarbij gaan om intrinsieke doelen, zoals zelfontplooiing en creatieve ontwikkeling, maar ook om extrinsieke doelen, zoals sociale cohesie en een aantrekkelijk vestigingsklimaat (Van den Hoogen 2010).

Juist in een situatie waarin scherpe keuzen moeten worden gemaakt ten aanzien van publieke financiering van cultuur, is het nodig dat de gewenste bijdrage van cultuur aan maatschappelijke doelen wordt bepaald. Dan kan worden nagegaan in hoeverre culturele instellingen daaraan willen of kunnen voldoen. Zowel gemeenten als instellingen moeten zich daarop bezinnen. Het proefschrift van Van den Hoogen (2010) gaat in op de maatschappelijke doelen van het cultuurbeleid en mogelijk onderzoek naar het bereiken van die doelen. Dat kan bijdragen aan verantwoorde en transparante beslissingen ten aanzien van cultuursubsidies.

Wat kunnen culturele instellingen doen?

Culturele instellingen kunnen op verschillende manieren hun organisatie versterken:

Aangaan van samenwerkingsverbanden

Samenwerking kent veel verschillende vormen. De impact op de organisatie en de complexiteit neemt toe naarmate er wordt gekozen voor verdergaande samenwerkingsverbanden. Berenschot doet de volgende aanbevelingen voor samenwerking (Vinkenburg, Verhoeven 2011):

- 1 neem het besluitvormingsproces voor samenwerking of integratie serieus;
- 2 speel open kaart over de motieven;
- 3 wees bewust dat een fusie of overname niet altijd het gevolg is van een rationele afweging;
- 4 neem beslissingen op basis van volledige en betrouwbare gegevens;
- 5 wees realistisch over de mogelijke efficiencywinsten;
- 6 neem de tijd voor het ontdekken van de juiste vorm;
- 7 samenwerken of integreren vraagt om een stabiel vertrekpunt;
- 8 weloverwogen afblazen is geen schande.

[Het stroomschema samenwerking cultuureducatie van Cultuurnetwerk Nederland](#) is een hulpmiddel voor het kiezen van de meest geëigende samenwerkingsvorm.

Inzetten van strategieën om meer (nieuw) publiek te bereiken

Berenschot onderscheidt vier strategieën:

- Verdieping: het bestaand publiek vaker laten komen, onder meer door middel van abonnementen en vaste klantenacties.
- Verbreding: nieuw publiek werven voor bestaand aanbod, onder andere door uitwisseling van databases met andere instellingen.
- Verrassing: onderscheidend aanbod presenteren voor breed publiek, onder meer door samenwerking met een andere culturele instelling of het realiseren van een uitgebreider aanbod aan diensten.
- Vernieuwing: het publiek van de toekomst ontwikkelen, onder andere door een uitgebreider aanbod van diensten en het ontwikkelen van nieuwe formules.

<http://www.cultuurinbeeld2011.nl>

Meer tips over het bereiken van nieuwe doelgroepen zijn te vinden op <http://www.cultuurondernemen.nl>.

Zoeken naar andere en/of nieuwe vormen van financiering

Crowdfunding

Crowdfunding is een alternatieve wijze om een project te financieren. Crowdfunding verloopt zonder financiële intermediairs, maar zorgt voor direct contact tussen investeerders en ondernemers. Om het benodigde kapitaal voor een project te weven, biedt de ondernemer het project aan op een platform op internet en vermeldt het benodigde bedrag erbij. Op deze manier kan iedereen via deze website investeren in het project. Particulieren en bedrijven investeren een klein bedrag en deze kleine investeringen bij elkaar financieren het project volledig. Dit in

tegenstelling tot bankkredieten en grootinvesteerders, waarbij er sprake is van slechts een of enkele investeerders die een groot bedrag inbrengen. Deze kleine investeerders noemt men the crowd (het Engelse woord voor de mensenmassa). Het geïnvesteerde geld gaat niet direct naar het project toe. De ondernemer ontvangt het geld pas als (ten minste) 100% van het bedrag binnen is. Indien deze 100% niet wordt behaald, krijgen de investeerders hun geld terug of worden toegezegde investeringen niet geïncasseerd (bron: Wikipedia).

Fondsenwerving

Er zijn verschillende fondsen in Nederland die culturele projecten ondersteunen. Dit zijn onder meer:

- Prins Bernard Cultuurfonds
- Rabobank Cultuurfonds
- VSB Fonds
- Rotary- en Lionsclubs

Zie voor meer informatie over fondsen <http://www.cultuurfonds.nl>.

Zie voor tips over fondsenwerving <http://www.cultuurinbeeld2011.nl>.

Inzet van vrijwilligers

Vrijwilligers zijn onmisbaar in de kunst- en cultuursector. Velen zetten zich in voor erfgoed, amateurkunst, lokale kunstinstituten of bibliotheken. Vrijwilligers kunnen voor een grote verscheidenheid aan functies worden ingezet. Belangrijk is het om te kijken naar welke taak bij een vrijwilliger past en te zorgen voor voldoende ondersteuning (bijvoorbeeld ondersteuning in de vorm van cursussen/opleiding). De 'nieuwe' vrijwilliger werkt graag projectmatig en zet zich liever in voor een afgebakende taak voor een kortere periode dan dat hij/zij zich gedurende vele jaren aan een organisatie verbindt. Zie voor meer informatie over aandachtspunten bij het werven en inzetten van vrijwilligers <http://www.vrijwilligerswerk.nl>.

Om meer jongeren te interesseren voor kunst en cultuur en hen te betrekken bij de organisatie van culturele activiteiten, kunnen zij worden ingezet in het kader van de maatschappelijke stage (MaS). Deze MaS houdt in dat jongeren in het voortgezet onderwijs minimaal 30 uur vrijwilligerswerk doen als onderdeel van hun schoolcarrière. Hiermee leren ze hun directe omgeving op een andere manier kennen en leveren ze een actieve bijdrage aan de samenleving. Voordelen van het op deze manier inzetten van jongeren zijn onder meer de energie en creativiteit die deze jongeren hebben en het feit dat ze nieuwe netwerken en kwaliteiten inbrengen, waaronder bekendheid met nieuwe media. Zie voor meer informatie over de MaS <http://www.maatschappelijkestage.nl>.

Goede voorbeelden

Enkele voorbeelden van projecten die culturele instellingen hebben versterkt:

Samenwerking - Wereldmuseum Rotterdam

In 2004 ging het Wereldmuseum Rotterdam een samenwerkingsverband aan met een reisbureau, dat een vestiging opende in het museum. Het museum presenteerde bijvoorbeeld voorstellingen over Thailand en China, terwijl het reisbureau naar diezelfde landen reizen verkocht. Met het verdiende geld kon het museum weer nieuwe investeringen doen.

Naast samenwerking met een reisbureau, genereert het museum ook inkomsten uit een horecagelegenheid en verhuur van zalen. De totale inkomsten uit commerciële activiteiten bedroegen in 2010 zo'n 45% van het totale budget. Deze commerciële activiteiten zitten in een aparte BV, waarvan de winst naar het museum gaat (<http://www.mt.nl>).

Bereiken van nieuwe doelgroepen - Theater Zuidplein en Rotterdams Wijktheater

Theater Zuidplein programmeert theatervoorstellingen voor de lage en middenklasse in de Rotterdamse samenleving. Dit komt neer op een programmering voor Rotterdammers, zowel van Nederlandse afkomst als van een andere culturele achtergrond (Turks, Marokkaans, Surinaams, Antilliaans of Kaapverdisch). De voorstellingen bestaan uit cabaret, toneel, jeugd- en jongerentheater en theaterconcerten. Daarnaast zijn er gastbespelingen, die gebracht worden door of in samenwerking met Rotterdamse theatermakers of Rotterdamse tussenpersonen.

Bij het programmeren van geschikt aanbod loopt Theater Zuidplein aan tegen het gegeven dat het merendeel van het aanbod bij reguliere impresariaten is gemaakt door hbo-theatermakers voor hbo-theaterbezoekers. De vorm, taal, onderwerpkeuze, spanningsboog en onderwerp-uitwerking sluiten vaak niet aan bij theaterbezoekers uit een lage of middenklasse uit de maatschappij. Maar ook een te hoge toegangsprijs is vaak een struikelblok. Theater Zuidplein is dan ook constant op zoek naar betaalbaar, geëngageerd aanbod voor de lage of middenklasse. Dit wordt gevonden binnen het aanbod gastbespelingen en bij het wijktheater/community art.

Bij wijktheater gaat een professionele (wijktheater)regisseur met een doelgroep (veelal lage of middenklasse uit de maatschappij) in gesprek en vervolgens met hen aan de slag om een productie te maken over een onderwerp dat die doelgroep bezighoudt. De theatervorm, de uitwerking van het stuk, het taalgebruik en de cast sluiten naadloos aan bij de belevingswereld van de doelgroep. De cast wordt veelal gevormd door leden uit de doelgroep. Hierdoor trekken de producties van het wijktheater wel publiek. Het wijktheater wordt veelal in eerste instantie dicht bij de doelgroep opgevoerd. Dat kan zijn in een buurthuis of een kerkgebouw. In Rotterdam beginnen of eindigen veel wijktheaterproducties in Theater Zuidplein. Dit brengt nieuw publiek naar het theater. Aangezien wijktheaterproducties gemaakt worden met vrijwilligers uit de wijk, zijn de productiekosten relatief laag. Dankzij deze vrijwilligers en dankzij subsidies kunnen de toegangsprijzen laag worden gehouden en zijn de voorstellingen toegankelijk voor een grote nieuwe theaterdoelgroep.

Theater Zuidplein heeft met ingang van 1 januari 2008 een eigen huisgezelschap 'Het Rotterdams Wijktheater' onder leiding van artistiek leider Peter van der Hurk (tevens lector community art aan Codarts). De samenwerking bestaat onder meer uit:

- repetities in Theater Zuidplein van zowel grote als kleine zaalproducties van het RWT;
- opname van de voorstellingen van RWT in programmering Theater Zuidplein;
- gezamenlijke marketing voor voorstellingen waarbij netwerken aan elkaar worden gekoppeld en grote marketingmethodieken met elkaar gedeeld worden;
- gezamenlijke producties maken waarbij Theater Zuidplein zich ook inhoudelijk bemoeit met de productie;
- gezamenlijke subsidieaanvragen.

bron: <http://www.vscd.nl>

Nieuwe vormen van financiering

Fondsenwerving - Fonds 1818/Cultuurfonds Leiden

Leiden beschikt over een aantal hoogwaardige culturele instellingen op het gebied van kunst en cultuur (podiumkunsten, musea, architectuurplatform en kunstinitiatieven). Er is veel deskundigheid op het gebied van cultuur, maar er is relatief weinig ruimte voor vernieuwing en samenhang. Om de stad te profileren als actueel podium voor kunst en cultuur is een extra impuls noodzakelijk. Daarmee kan de weg worden bereid voor nieuwe producties en spraakmakende of verrassende evenementen enerzijds en nieuwe verbindingen worden gelegd tussen (mogelijk) vraag en aanbod anderzijds. De gemeente Leiden en Fonds 1818 hebben besloten te komen tot

de oprichting van een Stichting Cultuurfonds Leiden, om zodoende in de Leidse kunst- en cultuursector structuurversterking en sectorvorming te bevorderen. De financiële bijdrage wordt gezien als een stimulans om verder te gaan met het verkennen van nieuwe wegen. Het is dus niet de bedoeling om dit geld in te zetten voor al bestaande projecten en activiteiten of de bestaande activiteiten van organisaties verder uit te breiden. Dit geld is geen onderdeel van structurele bijdragen.

Cultuurfonds Leiden stelde BplusC in staat om haar centrale positie binnen de cultuureducatie verder te versterken. Dat leidde in 2010 tot de organisatie van Cultuursjop, een festival voor alle vmbo-leerlingen die het vak CKV volgen. In februari 2011 kunnen zij kennismaken met de Leidse culturele instellingen: een equivalent van het al langer bestaande Kunstshot, bestemd voor havo- en vwo-leerlingen. Samen met Museumgroep Leiden neemt BplusC het initiatief om met het Netwerk Primair Onderwijs een structuur op te bouwen waarin de Leidse cultuursector en het Leidse primair onderwijs gaan samenwerken en dwarsverbanden gaan leggen.
bron/meer informatie: <http://www.cultuurfondsleiden.nl>, <http://www.fonds1818.nl>.

Crowdfunding - <http://www.voordekunst.nl>

Hoewel de term crowdfunding redelijk nieuw jargon is, is het achterliggende principe binnen de cultuursector reeds lang bekend en toegepast. Een voorbeeld hiervan is inkomsten genereren door belangstellenden stoelen te laten 'kopen'/sponsoren in theaters. Nieuwer is het zoeken naar financiering van projecten door het brede publiek te vragen om een bijdrage. Voordekunst is hier een voorbeeld van. Dit is een website waarop kunstprojecten in wording op zoek zijn naar aanvullende financiering door particulieren en bedrijven, naast de bijdrage die de projecthouders ontvangen van een van de partners van voordekunst. Bezoekers van de website kunnen donateur worden van een van de aangemelde projecten, om zo de financiering van een project 100% rond te krijgen.

Voordekunst is een initiatief van het Amsterdams Fonds voor de Kunst om een instrument te ontwikkelen om het maatschappelijk draagvlak voor kunstprojecten te vergroten en het ondernemerschap bij kunstenaars te stimuleren. Het fonds heeft vervolgens in samenwerking met SellaBand het voordekunstvoorstel ingediend bij de Innovatieregeling Cultuuruitingen van het Ministerie van OCW. Deze aanvraag werd gehonoreerd en de website kon gebouwd worden.

Op voordekunst staan kunstprojecten: van professionele tot amateurkunstprojecten. Er vindt van tevoren wel een selectie plaats. Deze selectie wordt door voordekunst gedaan en richt zich met name op de manier waarop je je financiering denkt te realiseren via voordekunst. Daarnaast kijkt voordekunst ook naar de financieringsbehoefte (is een bijdrage wel noodzakelijk). Ook kan het zijn dat een van de partners van voordekunst een project wil ondersteunen. In sommige gevallen wordt er hierbij wel om meer informatie gevraagd.

bron/meer informatie: <http://www.voordekunst.nl>

Zie voor meer informatie en voorbeelden: <http://fastmovingtargets.nl>.

Inzet van vrijwilligers - Theater 't Onderdak Sassenheim

Theater 't Onderdak in Sassenheim wordt volledig gerund door vrijwilligers, wat vrij ongebruikelijk is in Nederland. Circa 60 vrijwilligers maken jaarlijks ongeveer 35 (professionele en amateurkunst)voorstellingen mogelijk. Er zijn onder meer commissies voor techniek, administratie, programma en publiciteit.

bron: <http://www.hetonderdak.nl>

Wie is aan zet?

Gemeenten

Gemeenten zijn aan zet om het cultuurbeleid voor de komende jaren meer vorm te gaan geven. Op dit moment zijn veel bezuinigingsplannen van gemeenten op het gebied van kunst en cultureel erfgoed nog zeer globaal. Waarschijnlijk krijgen de kunstensector en de bibliotheken het de komende jaren het zwaarst te verduren. Het is aan gemeenten om, zo veel mogelijk in overleg met instellingen, te bepalen waarop en hoe bezuinigd zal worden en mee te denken met instellingen over strategieën voor de toekomst. Daarnaast is het belangrijk dat gemeenten transparant zijn in hun subsidiebeleid, bijvoorbeeld als het gaat om de gewenste bijdrage van cultuur aan maatschappelijke doelen.

Culturele instellingen

Culturele instellingen zijn aan zet om zich in te stellen op een situatie waarin ze zelf proactiever aan het werk moeten om middelen van bestaan te genereren door:

- zichzelf te versterken door samenwerking met andere culturele instellingen;
- op zoek te gaan naar nieuwe doelgroepen (bijvoorbeeld door contacten te leggen met andere beleidssectoren) en het bereik onder bestaande doelgroepen te vergroten;
- meer ondernemend te worden, het product leren te verkopen en daarmee nieuwe financieringsbronnen aan te boren;
- te investeren in vrijwilligerswerk en maatschappelijke stages.

Literatuur

Schriftelijke documentatie

Bogaart A, Horst A van der. Bezuinigingen van gemeenten en provincies op kunst en cultuur. Amsterdam: DSP groep, 2011.

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland. Zuid-Holland verbindt en geeft ruimte. Hoofdlijnenakkoord 2011-2015. Den Haag: provincie Zuid-Holland, 2011.

Hoogen QL van den. Performing Arts and the City. Dutch municipal cultural policy in the brave new world of evidence-based policy. Groningen: Rijksuniversiteit Groningen, 2010.

Lagroup/Kunsten '92. Presentatie LAgrou op bijeenkomst Hetzelfde spel, andere regels van Kunsten '92. Dordrecht: 25 januari 2011

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW). Meer dan kwaliteit: een nieuwe visie op cultuurbeleid. Den Haag: Ministerie van OCW, 2011.

Provincie Zuid-Holland. Definitief programma Provincie Nieuwe Stijl. Den Haag: provincie Zuid-Holland, 2008.

Provincie Zuid-Holland. Notitie Bezuinigingen op subsidies. Den Haag: provincie Zuid-Holland, 2011.

Vinkenburg B, Verhoeven A. Samenwerking in cultuur & media: bepaal uw kansen met de Cultural Due Dilligance. Utrecht: Berenschot, 2011.

Websites

<http://www.berenschot.nl>

<http://www.cultuurinbeeld.nl>

<http://www.cultuurinbeeld2011.nl>

<http://www.cultuurfondsleiden.nl>

<http://www.cultuurfonds.nl>

<http://www.cultuurnetwerk.nl>

<http://www.fastmovingtargets.nl>

<http://www.fonds1818.nl>

<http://www.hetonderdak.nl>

<http://www.maatschappelijkstage.nl>

<http://www.mt.nl>

<http://www.vipinfo.nl>

<http://www.vrijwilligerswerk.nl>

<http://www.voordekunst.nl>

<http://www.vscd.nl>

Berenschot Groep B.V.

conferentie Cultuur in beeld, Cultuur Ondernemen en Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

informatie over cultureel ondernemen

Cultuurfonds Leiden

Prins Bernhard Cultuurfonds

Cultuurnetwerk Nederland

Fast Moving Targets

Fonds 1818

't Onderdak

Kenniscentrum maatschappelijke stage

Management Team

Maatschappelijke stages in de kunst en cultuur

MOVISIE

Voordekunst

Vereniging van Schouwburg- en Concertgebouwdirecties

Colofon

© januari 2012

Auteur: M.G.A. Ligtoet-Janssen

Dit is een gratis uitgave van het Tympaan Instituut en is onder vermelding van 0481 te bestellen bij het Tympaan Instituut.